

Huvudman

Järfälla kommun
kontakt@jarfalla.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Aspnässkolan i Järfälla kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Järfälla kommun att senast den **fredag den 9 februari 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande anmälan och utredning av elevers behov av särskilt stöd och utarbetande av åtgärdsprogram. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Järfälla kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Järfälla kommun ska vidta följande åtgärder

Anmälan och utredning av elevers behov av särskilt stöd och utarbetande av åtgärdsprogram

1. Se till att vid minst ett tillfälle före den 9 februari 2024 informera samtlig skolpersonal om skollagens bestämmelser om särskilt stöd, skyldigheten att anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av en utredning om särskilt stöd och hur anmälningsförfarandet går till. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Av dokumentationen ska även en beskrivning av anmälningsförfarandet

framgå. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket samt 3 kap. 7 § skollagen)

2. Se till att för varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn, eller som redan har inkommit men där utredning ännu inte har påbörjats, ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden den 9 oktober 2023 – 9 februari 2024 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
3. För varje utredning om särskilt stöd som avslutas innan den 9 februari 2024 ska rektorn, eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller besluta att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats från den 9 oktober 2023 – 9 februari 2024, samt om beslutet är att utarbeta åtgärdsprogram eller ej. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar samt tillgång till elevhälsa.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till johan.duvdahl@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:5916) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2023 inlett en tillsyn av Aspnässkolan i Järfälla kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Aspnässkolan följer gällande bestämmelser om garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar, särskilt stöd samt tillgång till elevhälsa.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan samt rektor och biträdande rektor samt lektionsobservationer den 5 september 2023 och 6 september 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. elevakter. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Anmälan och utredning av elevers behov av särskilt stöd och utarbetande av åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och utifrån Skolinspektionens granskningar av elevomdömen framgår att 16 av 17 elever i klass 3A (läsåret 2022/2023) inte bedöms klara kriterier för bedömning av kunskaper. En lärare uppger i intervju att ordinarie lärare för klassen har varit sjukskriven, vilket har inneburit att eleverna haft vikarier, och då inte anmälts till rektorn för utredning. Vidare framgår av intervjuer med elevhälsan att en elev i den aktuella klassen har åtgärdsprogram. En representant säger att skolan har arbetat med särskilt stöd för flera elever i klassen även utan åtgärdsprogram. I intervju uppger rektorn att inte alla elever i den aktuella klassen som kan vara i behov av utredning om särskilt stöd har kommit till elevhälsans kännedom.

Av intervjun med lärare, och utifrån Skolinspektionens granskningar av elevomdömen framgår vidare att 69 elever på skolan i årskurserna 1-6 inte når kriterier för bedömning av kunskaper i idrott- och hälsa. En lärare uppger i intervju att dessa elever inte är anmälda till rektorn, vilket bekräftas av elevhälsans representanter.

Vidare diskuterar lärare under intervjun ett antal elever som enligt skolans dokumentation inte bedöms klara kriterier för bedömning av kunskaper, men som inte är anmälda till rektorn. Tre av dessa elever är nyanlända elever som tidigare haft undervisning i förberedelsegrupp. En lärare uppger i intervju att övergången från förberedelsegrupp till undervisning i ordinarie klass är ett utvecklingsområde på skolan. En annan lärare håller med. I intervju uppger rektorn att övergången från förberedelsegrupp till undervisning i ordinarie klass inte fungerar väl.

I intervju med elevhälsan uppger flera representanter att fler elever på skolan skulle behöva utredningar om särskilt stöd och åtgärdsprogram. Representanterna uppger att minst tre elever har behov av att utredas för särskilt stöd och ha åtgärdsprogram. I intervju med rektorn framkommer också att alla elever på skolan som har behov av särskilt stöd inte utreds. Rektorn förklarar att de inte lyckas fånga upp alla elever. Rektorn förklarar vidare att behoven av stöd på skolan är större än vad skolan mår med.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap. 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av ett åtgärdsprogram ska elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Det ska även framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogram beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns omfattande brister i skolans arbete med att anmäla, utreda och fatta beslut gällande elevers behov av särskilt stöd. Av Skolinspektionens utredning framgår att såväl lärare, representanter för elevhälsan och rektorn känner till flertalet elever som de bedömer har behov av särskilt stöd, men som inte har anmälts till rektorn för utredning om behov av särskilt stöd. Vidare har skolan satt in åtgärder som bedöms motsvara särskilt stöd för elever trots att det inte fattats något beslut om att upprätta ett åtgärdsprogram. I intervju uppger representanterna för elevhälsan att de känner till ett flertal elever som de bedömer har behov av särskilt stöd, men som inte har fått särskilt stöd.

Om en lärare inte anmäler att en elev kan vara i behov av särskilt stöd, trots att det befaras att eleven inte kommer att klara de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas och eleven getts stöd i form av extra anpassningar, finns det en risk att rektorn inte får kännedom om elevens stödbehov. I sådana fall finns det även en risk att rektorn inte startar en utredning om elevens behov av särskilt stöd. Om en elevs behov av särskilt stöd inte utreds sker inte ett samråd med elevhälsan och eleven riskerar att bli utan det särskilda stöd som eleven har behov av, och rätt till enligt skollagen. Om en elev får åtgärder insatta som motsvarar särskilt stöd trots att det inte fattats något beslut om

åtgärdsprogram mister eleven de rättigheter som är kopplade till ett beslut om att upprätta ett åtgärdsprogram. Eleven och elevens vårdnadshavare får då inte möjlighet att medverka vid upprättandet av ett åtgärdsprogram och ges inte heller möjlighet att överklaga ett beslut om åtgärdsprogram och att få åtgärden prövad.

Sammantaget gör Skolinspektionen bedömningen att verksamheten vid Aspnässkolan inte lever upp till författningskraven gällande anmälan och utredning av elevers behov av särskilt stöd samt utarbetande av åtgärdsprogram.

Områden utan konstaterade brister

Garantin för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med lärare, elevhälsan samt rektorn och biträdande rektorn framkommer att skolan kartlägger eleverna enligt Skolverkets nationella kartläggningsmaterial och det nationella bedömningsstödet. Om kartläggningen eller det nationella bedömningsstödet visar kunskapsrelaterade problem görs en särskild bedömning.

Rättslig reglering

Förskollärare och lärare ska använda de nationella kartläggningsmaterialen i förskoleklass, de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 och de nationella proven i årskurs 3 (8 kap. 2–3 §§, 9 kap. 20, 21 och 22 b–c §§ skolförordningen samt Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och i matematiskt tänkande i förskoleklass, Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2016:66] om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 1 i grundskolan samt Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2021:69] om nationella prov i årskurs 3, 6 och 9 i grundskolan läsåret 2022/2023).

Om det utifrån nationella kartläggningsmaterial, nationella bedömningsstöd eller nationella prov finns en indikation på att en elev inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i aktuella ämnen ska ansvarig förskollärare eller lärare, i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens, göra en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling. (3 kap. 4 och 4 a §§ skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare och representanter för elevhälsan uppger i intervjuer att elever som befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 5 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Tillgång till elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med representanter för elevhälsan framgår att skolan har tillgång till specialpedagog, kurator, skolsköterska, psykolog och skolläkare.

Rättslig reglering

För eleverna i förskoleklassen och grundskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

För medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare. (2 kap. 25 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredare Otto Swedrup.

Utredare Johan Duvdahl har varit föredragande i ärendet.